

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk och vedanatometisk analys av beskurna eller betade ekbestånd på Utlängan i Blekinge skärgård

Linderson, Hans

2017

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Linderson, H. (2017). *Dendrokronologisk och vedanatometisk analys av beskurna eller betade ekbestånd på Utlängan i Blekinge skärgård*. (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2017:59). Lund University.

Total number of authors:

1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

LUND UNIVERSITY

DEPARTMENT OF QUATERNARY GEOLOGY
KVARTÄRGEOLOGISKA AVDELNINGEN
HANS LINDERSON

19 oktober 2017

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2017:59

Hans Linderson

**DENDROKRONOLOGISK OCH VEDANATOMISK ANALYS AV
BESKURNA ELLER BETADE EKBESTÅND PÅ UTLÄNGAN I BLEKINGE
SKÄRGÅRD**

Uppdragsgivare: Björn Berglund, Geologiska inst, Lunds universitet

Område: Östra skärgården Prov nr: 39240-39244 Antal träd/borrprover: 4/6

Dendrokronologiskt objekt: Levande ekars historik

Resultat:

Dendro nr:	Beskrivning Träd/ Trädgrupp ProvNr	Träd- slag	Antal ÅR; 1 radie om inget annat anges	Splint (Sp) Bark (B) Vank. (W)	Datering av äldsta och yngsta årsring i provet	Beräknad Märgålder i prov- tagnings- punkten	Kommentarer Bedömt groddår för trädet
39240	A 1+2, stubbskott	Ek	58; 2	W	1960-2017	1955	Mycket äldre
39241	A 5 stubbskott	Ek	24	W	1994-2017	1964	Mycket äldre
39242	D 4, solitär	Ek	39	W	1978-2017	1976	1962-1966
39243	E 6, solitär	Björk	39	W	(1978)-2017	1975	1965
39244	B 3, stubbskott	Ek	36	W	1982-2017	1976	Mycket äldre
	B subrec ved	En					
	C jordprov						

Resultatuppgifter inom parentes uppfyller inte de kriterier vi ställer på en säker datering och bör användas med försiktighet.

Kommentarer och diskussion kring resultaten

Trädgrupp

Min tolkning av dessa är:

Detta är skott från ett äldre träd som finns kvar som "levande" stubbe (trädgrupp A) eller totalt nedbruten stubbe (trädgrupp B). I det senare fallet bildar stammarna en cirkel runt ett så kallat moderträd. Cirkelns diameter är en till nästan två meter (inre respektive yttre mått), vilket indikerar moderträdet diameter. Solitära träd är sådana som jag har bedömt som planterade eller spontant fröspridda (trädgrupp D & E).

Den största eken, trädgrupp A, uppvisar årsringar som är bildade före ekplanteringen som gjordes cirka år 1965, vilket visar att träden har en äldre härkomst än från planteringen. Det har dock inte varit möjligt att nå längre tillbaka i tiden än år 1960 med bedömd "märgålder" år 1955.

Provtagningshöjden är 0,8 meter över markytan.

Trädgrupp B (c 40m SV om A) och C (c 20 m NE om A), bildar en tydlig cirkel kring ett helt nedbrutet moderträd. Den grövsta stammens äldsta årsring på 0,9 meter över markytan dateras till år 1982 med en bedömd märgålder 1976.

I cirkelns centrum togs ett prov från död ved. Men det visade sig vara av en (*Juniperus communis*). Vi hade en förhoppning om att kunna C14-datera ekens äldre historia men detta skrinlades därmed.

Två solitära stammar av ek (D) respektive björk (E). Dateras så att det bedömda groddåret inträffar i mitten eller i början av 1960-talet, vilket indikerar att eken är kommen från tiden för ekplanteringen (c 1965) och björken gror ungefär samtidigt som betet minskar betydligt från och med år 1964.

Ett jordprov togs med ett 12 mm PVC-rör i centrum av trädgrupp C för makrofossil analys. Denna är ännu inte utförd.

Det kunde inräknas tolv ek-trädgrupper som bedöms komma som skott från ett mycket äldre moderträd. Det är absolut möjligt att dessa moderträd härrör från 1693 års kartbeskrivning där ett antal "oduktiga ekar" står angivna.

Beskrivning av tabellen ovan

”Dendroidentitetsnummer”, är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

”Antal år”, årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med ”+n”.

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen ”ew” eller ”lw” dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommarved) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

”splint, vankant, bark” indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). ”nära vankant” uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten (”ej sp”) anges en så kallad ”efterdatering” (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten.

”Datering av yttersta årsring i provet”, är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges ”ej datering”. Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

”Beräknat fällningsår” här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av proverna. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.

Kolumnen längst till höger beskriver ett mer vågat dateringsförslag.

Faktura framställs senare av Lunds Universitet.

Mätresultaten kommer att bevaras på laboratoriet och utnyttjas i universitetets forskning.

Proverna kommer att ingå i RAÄ´s arkiv och förvaltas av laboratoriet.

Rapporter och andra skrifter angående de dendrokronologiska resultaten tas tacksamt emot.

Med hälsning och önskan om fortsatt samarbete.

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare

Lunds Universitet

Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Sölvegatan 12, 223 62 Lund

E-post: Hans.Linderson@geol.lu.se

Tel: 046-2227891